

gemeente
Zoetermeer

Financiering

Inleiding

De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's met als doelstelling: "Het beheren van financiële posities en geldstromen op een zodanige wijze dat de daaraan verbonden risico's worden beperkt en de daarmee gepaard gaande kosten en opbrengsten worden geoptimaliseerd". De beheersing van deze geldstromen dient uitsluitend de publieke taak. Het prudente karakter van de treasury-activiteiten staat hierbij voorop. Uit de treasury-activiteiten volgen rentelasten en/of rentebaten.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen in 2023, op de uitkomsten van het risicobeheer en op het renteresultaat.

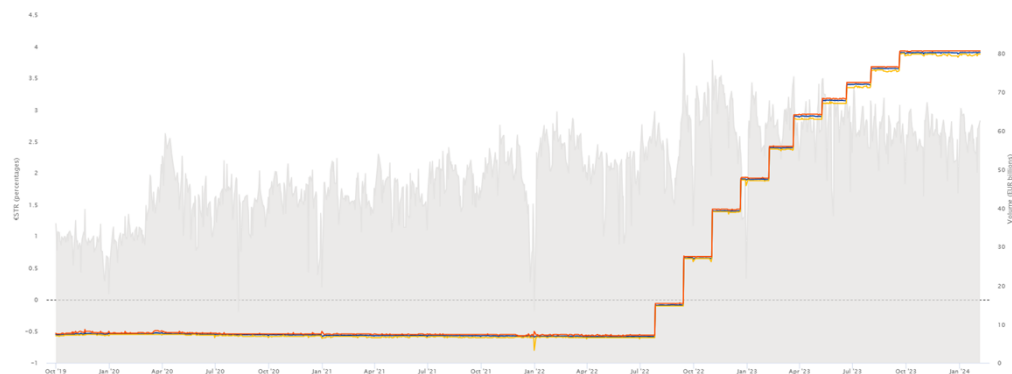
Belangrijke ontwikkelingen

De gemeente heeft per saldo een liquiditeitsoverschot: er is meer geld in kas dan dat er (langlopende) leningen zijn. Om die reden hebben de hierna beschreven ontwikkelingen betrekking op het uitzetten van geld en niet op het aantrekken van leningen.

Markrentes 2023 kortlopende leningen u/g

De €str of voluit Euro Short term rate, is opgezet om weer te geven hoeveel een bank moet betalen wanneer deze tot de volgende werkdag (overnight) geld leent van diverse financiële tegenpartijen zonder daarbij zekerheid te stellen (dit wordt soms 'ongedekt' genoemd). Tot deze tegenpartijen behoren banken, geldmarkt-, beleggings- en pensioenfondsen, evenals andere financiële partijen, waaronder centrale banken.

Het rente tarief van schatkistbankieren is afgeleid van de €str. In onderstaande grafiek is het verloop van de €str weergegeven. Hierin zijn tien renteverhogingen te zien waarvan er zeven in 2023 plaatsvonden.

Omdat wij geen visie hebben op de renteontwikkeling zouden we normaal gesproken in geval van over-liquiditeit dit geld voor langere tijd (3 maanden tot 1

jaar of als de financieringsbehoefte de ruimte laat enkele jaren) uitzetten in de vorm van een deposito. In 2023 is hier om twee redenen die in elkaars verlengde liggen vanaf geweken;

1. De rentecurve was invers, de korte rente was hoger dan de lange rente.
2. De ECB kondigde begin 2023 aan meerdere keren de rente te verhogen, dit was gedeeltelijk de oorzaak van de onder punt 1 genoemde situatie,

Door deze twee punten wisten we dat de rente die de schatkist gaf het meeste rendement zou opleveren en dus heeft de gehele overliquiditeit het hele jaar bij de schatkist gestaan.

Markrentes 2023 langlopende leningen u/g

Rentescenario

In 2023 gold het volgende rentescenario:

Rentescenario Programmabegroting 2023-2026	2023	2024	2025	2026
Nieuwe leningen lang (langer dan 1 jaar)	0,9%	1,3%	1,7%	2,0%
rente kortlopende leningen (korter dan een jaar)	-0,1%	0,3%	0,7%	1,0%

Om renteschommelingen geen invloed te laten hebben op de exploitatie, hanteren wij een rentescenario. De systematiek en "spelregels" van dit scenario zijn vastgelegd in de in 2018 vastgestelde rentenota. Bovenstaand het rentescenario dat van toepassing was in het jaar 2023. Hierin staat het laatste jaar voor langlopende leningen op 2%. Dit percentage wordt in de berekening van de financiële consequenties bij investeringsbeslissingen verwerkt.

Het rentescenario wordt jaarlijks opgenomen in de perspectiefnota en vastgesteld bij de programmabegroting. Volgens de "spelregels" van de rentenota was de opgelopen rente in 2023 nog geen aanleiding om het rentescenario aan te passen. Het toegepaste rentescenario wijkt derhalve af van de werkelijke rentestanden. Zowel de kortlopende rente als de langlopende rente zijn in werkelijkheid namelijk hoger dan het rentescenario. Dit heeft geen effect op de jaarrekeningcijfers, omdat er in 2023 geen leningen zijn aangetrokken. De gemeente had overliquiditeit o.a. als gevolg van de verkoop van de aandelen Eneco in 2020.

Het werkelijke rentetarief voor leningen met een lange looptijd is afgelopen jaar gestegen. Als de gemeente een investering doet, dan rekenen we met de rente voortkomend uit ons rentescenario. De lange rente in dit scenario is gebaseerd op de renteontwikkeling van de 10 jaars fixe, een 10 jaars tarief van de BNG dat op haar beurt weer is afgeleid van de zogeheten refi rente van de ECB. Onderstaand de ontwikkeling van de 10 jaars fixe. De 10 jaars fixe lag afgelopen jaar gemiddeld op 3,45%. Eind 2023 zien we rente dalen. Begin 2024 loopt deze weer op, maar dit valt buiten het bereik van dit verslag.

Ontwikkeling leningenportefeuille

De portefeuille langlopende leningen opgenomen gelden is in 2023 verder afgenomen vanwege contractuele aflossingen van langlopende leningen. Het onderstaande overzicht toont de actuele stand met het verwachte verloop. In 2023 zijn geen langlopende leningen aangetrokken in verband met de ruime liquiditeit. Het verloop van de portefeuille langlopende lening is als volgt:

Bedragen x € mln						
Overzicht lang geld						
Stand lening per 1/1	Rente	2023	2024	2025	2026	2027
Opgenomen						
BNG	4,600%	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
BNG	4,600%	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
BNG (19-12-17/20-12-27)	0,827%	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
AG (27-2-18/27-2-38)	1,770%	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
BNG (20-6-19/20-6-24)	-0,120%	20,0	20,0	0,0	0,0	0,0
BNG (06-12-19/06-12-29)	0,039%	14,0	12,0	10,0	8,0	6,0
Totaal opgenomen		64,2	62,1	40,0	38,0	36,0

Saldo liquiditeit en langlopende leningen

Ultimo 2023 is, evenals ultimo 2022, sprake van een zogenaamde dubbele positie. Het positieve saldo van de liquide middelen (rekening-courant bij de bank en bij de Schatkist) is hoger dan het resterende saldo van de langlopende lening o/g en is als volgt:

	bedrag * € 1 mln		
Liquiditeitspositie 31/12	2021	2022	2023
Saldo rekening courant en schatkist	80,9	122,4	135,2
Saldo leningen	-66,3	-64,2	-62,1
Liquiditeitsoverschot per saldo	14,6	58,2	73,1

Risicobeheer

Op het gebied van financiering worden verschillende risico's onderkend. De wet financiering decentrale overheden (fido) is gericht op het beheersen van renterisico's. Deze beheersing krijgt vorm door wettelijke limieten voor de omvang van de netto vlottende schuld (kasgeldlimiet) en limieten op renteherzieningen en herfinanciering van de vaste schuld (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet

Het renterisico op korte termijn wordt in beeld gebracht via de kasgeldlimiet. Maximaal 8,5% van het begrotingstotaal (totaal van de begrote lasten) mag kort (= korter dan een jaar) worden gefinancierd met geleend geld. In 2023 was de kasgeldlimiet voor de gemeente Zoetermeer € 37,8 mln.:

	bedrag * € 1 mln
Berekening van de kasgeldlimiet	2023
begrotingstotaal	445,1
vastgesteld percentage	8,5%
Kasgeldlimiet	37,8

Dat wil dus zeggen dat de gemeente maximaal € 37,8 mln. aan leningen met een looptijd korter dan een jaar mag aantrekken. In 2023 zijn geen leningen aangetrokken dus is de kasgeldlimiet niet overschreden.

Renterisiconorm

De norm voor het beheersen van het budgettaire renterisico op lange termijn is de renterisiconorm.

De jaarlijks verplichte aflossingen en herzieningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal (het totaal van de begrote lasten) en is voor 2023 als volgt:

bedragen * € 1 mln

Berekening van de renterisiconorm	2023
Renteherzieningen (1)	0
Aflossingen (2)	2,1
Renterisico (3) = (1+2)	2,1
Begrotingstotaal	445,1
Vastgesteld percentage	20%
Renterisiconorm (4)	89,0
Ruimte onder renterisiconorm (5) = (4-3)	86,9

Dat wil zeggen dat de gemeente in 2023 maximaal € 89 mln. aan leningen mocht aflossen en / of waarvan de rente herzien mag worden. In geheel 2023 is € 2,1 mln. afgelost aan langlopende leningen.

Renteresultaat

Saldo van de financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie wordt gedefinieerd als het saldo van (a) de betaalde rentelast over de leningen en over de aangetrokken middelen in de rekening courant en (b) de ontvangen rentebate over de uitzettingen. Onderstaande tabel geeft dit saldo voor 2023 weer:

Saldo financieringsfunctie 2023	Betaalde rente	Ontvangen rente
Rente lange leningen	446.354	24.000
Rente korte leningen	0	
Rente rekening courant / schatkist	4	4.340.617
Rente uitgezette startersleningen		128.973
Totaal	446.358	4.493.590
Saldo financieringsfunctie 2023		4.047.232

Renteresultaat, rente-egalisereserve en rente-omslagpercentage

De netto rentebate in 2023 bedraagt € 4.047.232. In de begroting was rekening gehouden met netto rentelast van € 577.323. Uit het saldo tussen beide bedragen is € 1.493.000 toegevoegd aan de rente-egalisereserve in overeenstemming met het beleid (Rentenota 2018). De rest is ten gunste gekomen aan het begrotingsaldo. Het verloop van de rente-egalisereserve is als volgt:

Rente-egalisereserve	2021	2022	2023
Stand begin boekjaar	2.189.393	2.050.784	2.701.122
Onttrekking	-138.609		
Toevoeging		650.338	1.493.437
Stand einde boekjaar	2.050.784	2.701.122	4.194.559

De rente-egalisereserve bedraagt eind 2023 € 4,2 mln., de maximale hoogte bedraagt € 4,5 mln.

Het rente-omslagpercentage wordt volgens onderstaande methode berekend:

		Bedragen *1		
Renteomslagpercentage 2023		Begroot	Werkelijk	Vershil
a.	Rentelasten	577.323	422.358	-154.965
b.	Rentebaten (inclusief startersleningen)	103.101	4.469.590	4.366.489
c.	Vershil (a-b)	474.222	-4.047.232	-4.521.454
d.	Rentetoerekening aan Bouwgrond In Exploitatie (BIE)	-241.167	-68.894	172.273
e.	Toe te rekenen aan programma's (c-d)	233.055	-4.116.126	-4.349.181
f.	Boekwaarde vaste activa per 01/01	444.572.000	348.457.760	-96.114.240
	Renteomslagpercentage (e/f)	0,052%	-1,18%	

Het doel van het rente-omslagpercentage is om te bepalen of (en hoeveel) rente toegerekend moet worden aan de programma's. In de begroting 2023 is geen rente toegerekend aan de programma's omdat het rente-omslagpercentage kleiner is van 0,1%. Bij de jaarrekening 2023 is het rente-omslagpercentage herberekend op de werkelijke cijfers. In overeenstemming met het beleid (Rentenota 2018) is er bij de jaarrekening opnieuw geen rente toegerekend aan programma's.